

A detailed historical map of the Slavkova region, showing various towns and geographical features. The map is color-coded with greens for fields and browns for roads and boundaries. A prominent white box with a black border is overlaid on the map, containing the title. The map includes labels for numerous locations such as Posoritz, Koralowitz, Schumitz, Willowitz, Wazian, Hundrum, Podbrzezi, Neuehausnitz, Raysnitz, Tscheechen, Krauscheh, St. Urban, Austerlitz, Krzenowitz, Zbroschon, Birnbach, Wazian, Scharaditz, Hersnitz, and Nischkowitz. The map also shows a network of roads and a river system.

HISTORICKÝ ATLAS

bitvy u Slavkova

HISTORICKÝ ATLAS

bitvy u Slavkova

Kateřina Obrazová

OBSAH

ÚVOD.....	7
SITUACE V EVROPĚ V ROCE 1805.....	8
SITUACE PŘED BITVOU 1. PROSINCE 1805.....	10
PRŮBĚH BITVY 2. PROSINCE 1805 RÁNO.....	12
PRŮBĚH BITVY 2. PROSINCE 1805 V POLEDNE.....	14
EVROPA PO PREŠPURSKÉM MÍRU.....	16
BOJIŠTĚ DNES.....	18
POUŽITÉ ZDROJE.....	20

VYSVĚTLIVKY

str. 9 a 17

- hranice státu
- směr pochodu britských vojsk
- směr pochodu francouzských vojsk
- směr pochodu rakouských vojsk
- směr pochodu ruských vojsk

místo významné bitvy

místo kapitulace vojska

PRUSKÉ
KRÁLOVSTVÍ

název státu

ATLANSKÝ OCEÁN
LIGURSKÉ MOŘE

oceán, moře

str. 11–15

- francouzská brigáda*
- francouzská jízdní brigáda*
- rakouská brigáda*
- rakouská jízdní brigáda*
- ruská brigáda*
- ruská jízdní brigáda*

místo kapitulace vojska

vodní tok

vodní plocha

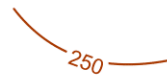
les

Santon

významný vrch

 spojení deseti francouzských brigád

vrstevnice
po 25 metrech

 pohyby francouzských vojsk

Zlatý potok

název vodního toku

 pohyby ruských vojsk

Měnický rybník

název vodní plochy

 pohyby rakouských vojsk

Měnín

název obce

 významná cesta

DAVOUT

jméno velitele
vojenského útvaru

 obec

str. 19

- dálnice
- silnice I. třídy
- silnice II. třídy
- silnice III. třídy
- železnice
- památková zóna
- obec
- vodní tok
- les
- mohyla
- muzeum

pomník

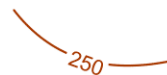
zámek

Vinohrady

kótovaný bod

339 m n. m.

vrstevnice
po 25 metrech

Litava

název vodního toku

Prace

název obce

**Památková zóna
bojiště bitvy u Slavkova**

název památkové zóny

*velikost brigád byla různá

ÚVOD

Bitva u Slavkova, též známá jako bitva tří císařů, je jednou z neznámějších i nejvýznamnějších bitev, které se odehrály na našem území. Tato bitva se ukotvila v kolektivní paměti Čechů a Moravanů, i přes to, že byla bitvou cizích armád. Slavkov představoval mezník napoleonských válek a pro Napoleona znamenal velkolepý triumf. On sám ho bral jako své největší vítězství. Kvůli Slavkovu se rozpadla Svatá říše římská, která existovala vedle Českého království už od raného středověku a často ohrožovala existenci našeho království. Bitva u Slavkova je v našich očích vnímána s určitým respektem, neřadí se mezi známé české porážky jako u Lipan a Bílé Hory. Rekonstrukce bitvy u Slavkova je tradiční akce, na kterou se sjíždí účinkující s mnoha zemí a má velký ohlas nejen u těch, kteří se zajímají o napoleonské války.

Obraz La bataille d'Austerlitz. 2 decembre 1805 od francouzského umělce François Gérarda

SITUACE V EVROPĚ V ROCE 1805

Napoleon se v roce 1804 nechal korunovat císařem Francie. Francie své války však započala již před jeho nástupem, v době Velké francouzské revoluce (1789–1794). Evropské mocnosti se pokoušeli ve Francii znovu obnovit monarchii.

Již za revoluce byla země napadena především Velkou Británií a Rakouskem. Z obranné války se postupně stala válka útočná, a to díky Napoleonovi. Nejprve táhnul do Itálie, odkud vytlačil Rakušany. Napoleon v této době měl po Evropě několik spojenců jako Španělsko a vytvářel své „loutkové“ státy jako Batávská republika, Etruské království či Italské království.

V této době se proti němu zformovala třetí protinapoleonská koalice zahrnující Rakousko, Velkou Británii, Rusko, Neapolsko a Švédsko. Napoleon tuto silnou koalici chtěl zničit, jelikož znamenala nebezpečí pro Francii. Rozhodl se proto zaútočit na Rakousko. Využil k tomu 200 tisíc vojáků z bývalé armády, která se měla se vylodit v Anglii, francouzsko-španělská flotila byla v témže roce poražena v bitvě u Trafalgaru, jižně od Španělska.

Napoleon překročil Rýn 24. září 1805. Jeho vojska pochodovala rychlostí 25-30 kilometrů za den. Jejich cílem bylo Bavorsko - nový napoleonův spojenec. Proti Napoleonovi však vytáhl rakouský generál Mack. Přes České země pochodovali jemu na pomoc také Rusové. Ti se společně s Brity také snažili napadnout Itálii z jihu a Hannoverko na severu.

Napoleonovým hlavním cílem bylo zničit rakouskou armádu dříve než dorazí Rusové. To se mu také podařilo v bitvě u Ulmu, která pro Rakušany znamenala katastrofickou porážku. Okolo 27 tisíc rakouských vojáků bylo zajato. Napoleon měl otevřenou cestu k Vídni. Slavkovská kampaň mohla začít.

Napoleon císařem Francie

Bitva u Trafalgaru 21. října 1805

Bitva u Ulmu 16. – 19. října 1805 - kapitulace

SITUACE PŘED BITVOU

1. PROSINCE 1805

Rusové, kteří nestihli dorazit na pomoc Rakušanům u Ulmu, se dali na ústup. Napoleon je pronásledoval. Ruskému maršálovi Kutuzovi se podařilo s maršálem Buxhöwdenem spojit v Olomouci na Moravě. Francouzi mezitím obsadili Vídeň. Z rakouských sil však zbyla armáda prince Jana z Lichtenštejna, který se spojil síly s Rusy. Dále mělo Rakousko toskánského arcivévodu Ferdinanda III. v Praze s 9 tisíci muži. V Uhrách přebýval arcivévod Karel Schwarzenberg, který měl předtím, než se odpojil Jan z Lichtenštejna, 80 tisíc mužů. Francouzi s 50 tisíci vojáky vyhnali ze severní Itálie Karla Schwarzenberga. Jižní část Itálie však držela Velká Británie společně s Rusy s podobnou silou. Napoleonovo hlavní vojsko se utábořilo v okolí

Brna. Rusové však Napoleona překvapili a vytáhli proti němu z Olomouce. Ten musel povolát posily - maršály Bernadotta z Jihlavy a Davouta z Vídně.

K překvapení všech se Napoleon stáhl z výhodného postavení na Prateckém návrší ke Zlatému potočku. Posílil však své levé křídlo vojáky i děly, konkrétně na kopci Santon. Napoleon koncentroval své síly na levém křídle a doufal, že nepřítel zaútočí na jeho pravé slabší křídlo, kde ho pak s maršálem Davoutem, který přijde z jihu, sevrou. Rusové se usadili na Prateckém návrší a zaujali zde obranné pozice. Rusko-rakouská armáda byla rozdělena do pěti kolon. Měly napadnout Napoleonovo pravé křídlo. Daly se do pohybu.

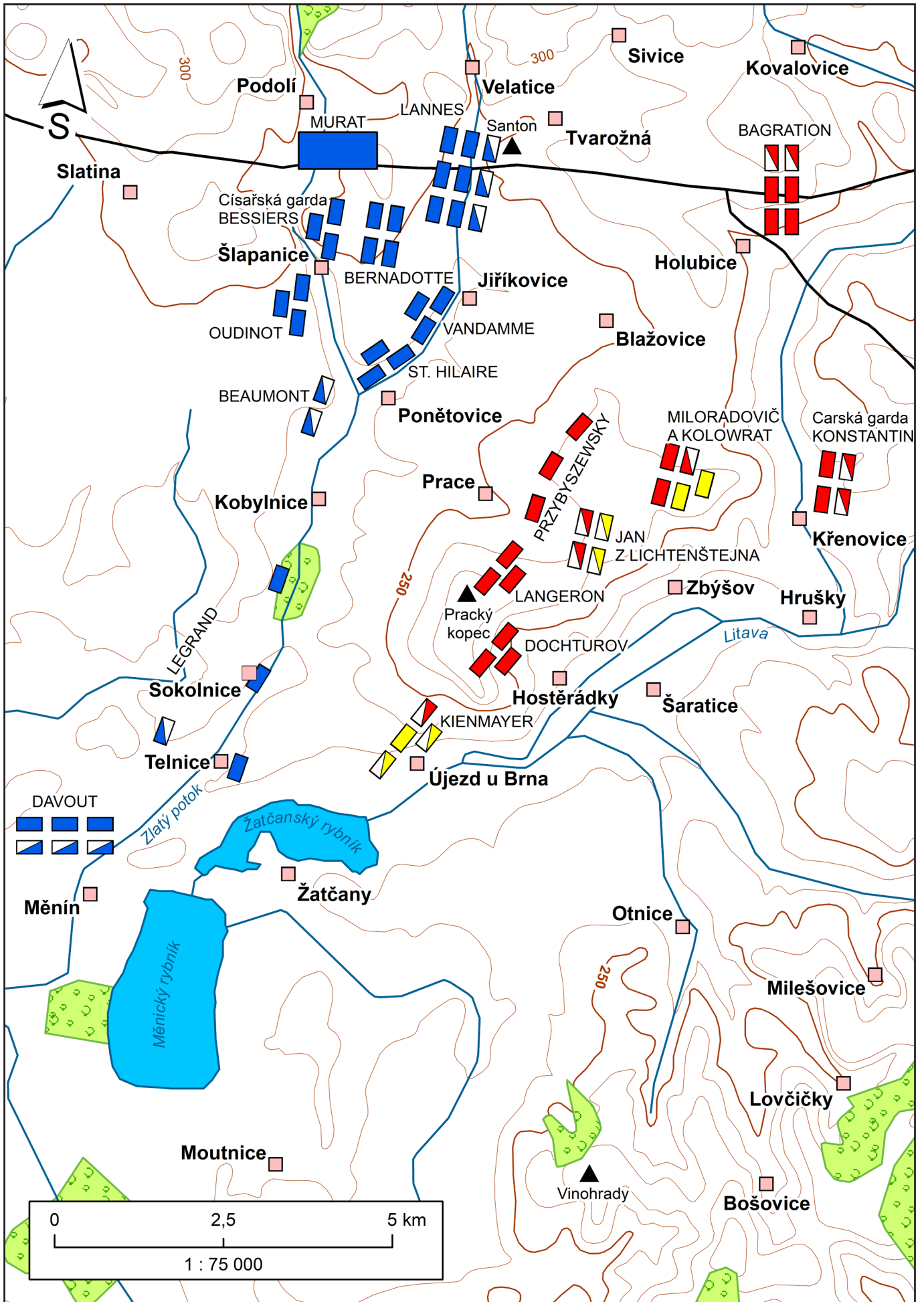
ROZLOŽENÍ SIL

Francie

typ armády	velitel	počet mužů
Císařská garda	maršál Bessieres	~ 5 500
1. sbor	maršál Bernadotte	~ 12 300
3. sbor	maršál Davout	~ 6 300
2. divize	generál Friant	
4. sbor	maršál Soult	~ 24 000
1. divize	generál Saint-Hilaire	
2. divize	generál Vandamme	
3. divize	generál Legrand	
5. sbor	maršál Lannes	~ 13 000
Záložní jezdeckvo	maršál Murat	~ 7 000
Granátnická divize	generál Oudinot, generál Duroc	~ 5 000
celkem		~ 73 100

Spojenecké síly

typ armády	velitel	počet mužů
Předvoj 1. kolony	podmaršálek Kienmayer	~ 6 000
1. kolona	generálporučík Dochturov	~ 14 000
2. kolona	generálporučík hrabě de Langeron	~ 12 000
3. kolona	generálporučík Przybyszewski	~ 5 500
4. kolona	generálporučík Miloradovič, podmaršálek hrabě Kolowrat	~ 16 000
5. kolona	podmaršálek kníže Jan z Lichtenštejna	~ 7 000
Spojenecký předvoj	generálporučík kníže Bagration	~ 14 000
Ruská carská garda	velkokníže Konstantin	~ 10 000
celkem		~ 84 500

PRŮBĚH BITVY

2. PROSINCE 1805 RÁNO

Jižní část

Rakušané překvapili Napoleona, když zaútočili a dobyli na jihu Telnici. Napoleon ji dobyl zase zpět. Rusové měli v záloze carskou gardu pod velením velkoknížete Konstantina. Byla však příliš daleko, aby zasáhla. Rakušané, konkrétně maršál Kienmayer, se opět neúspěšně pokoušel dobýt Telnici. Na jihu u Sokolnic se ale spojili Rusové s Rakušany a zahnali 4 tisíce Francouzů. Maršál Davout, který pochodoval z jihu, podpořil jak Telnici, tak především Sokolnice. Francouzi nakonec Telnici ztratili a v Sokolnicích se bitva změnila v souboj o každý dům. Francouzi zde měli jen 7 tisíc mužů, spojenci 13 tisíc.

Střed

Ke Kobylnicím měla mířit 4. spojenecká kolona z Prateckého návrší, poslední kolona, co se dala do pohybu, aby zaútočila na Napoleona. Ta byla pod společným rusko-rakouským velením a byla plná vyčerpaných mužů. Dne 2. prosince zaútočil francouzský maršál Soult na poloprázdný Pratecký kopec, konkrétně sbor generála Saint-Hilaira. Zároveň generál Vandamme obsazuje Pratecké návrší severovýchodně. Francouzi ho dobyli a Rusové pod velením Kamenského se ho pokusili marně dobýt zpět. Problém této 4. kolony tkvěl v tom,

že vyrazila nejpozději a sotva opustila Pratecký kopec, musela se tam vracet kvůli Soultově útoku. Chyba byla v nekoordinovaném rusko-rakouském pokusu dobýt kopec a návrší zpět. Rakušané chtěli zajistit Staré Vinohrady, tam však čekal generál Vandamme. Dva prapory kurských mušketýrů spěchaly na pomoc Kamenskému, ale když dorazili, Rusové byli poraženi a tyto dva prapory sevřel generál Saint-Hilaire a příchozí generál Lavasseur. Nakonec se ještě čerstvým rakouským šesti praporům podaří obsadit Pratecké návrší, postupně je ale obklíčuje generál Vandamme, který tam posílá více mužů a Rakušané se stáhnou. Pratecké návrší ovládal bezkonkurenčně generál Saint-Hilaire.

Severní část

V severní části je boj rozdělen na několik menších částí a zúčastní se ho hojně i kavalerie na obou stranách. Proti sobě stojí předvoj ruského generála Bagrationa a sbor francouzských maršálů Lannese a Murata. Francouzi v jednotlivých částech zvítězí i kvůli svojí převaze, jen v obci Tvarožná se nedaří zvítězit. Rusové nakonec ustoupí ze všech pozic. Francouzi měli problém s Konstantinovou carskou gardou, která byla nakonec na východě odražena.

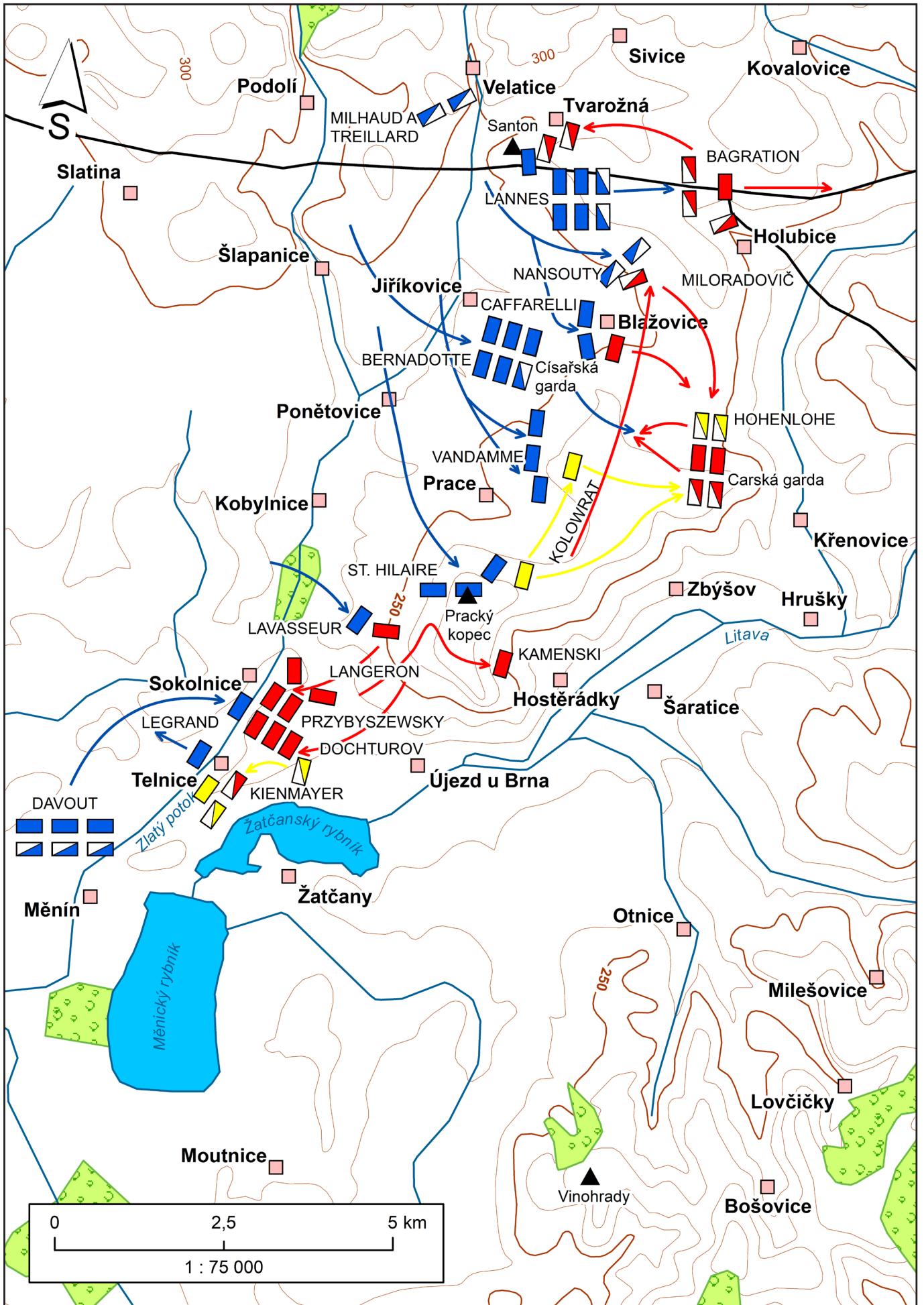
kníže Jan z Lichtenštejna

maršál Kutuzov

maršál Bernadotte

PRŮBĚH BITVY

2. PROSINCE 1805 V POLEDNE

Napoleon ovládl důležité Pratecké návrší ve středu bitvy, 4. spojenecká kolona byla značně ochromena. Na severu tlačili maršálové Murat a Lannes postupně Rusy pryč a na jihu, kde Francouzi byli v oslabení, hrál francouzský maršál Davout o čas s Rusy a Rakušany. Bitva byla 2. prosince rozhodnuta.

Ruský maršál Buxhöwden na Jihu měl čas se stáhnout, ale neudělal to. Francouzské síly ze severu a středu se přesunuli na jih proti němu. Francouzští generálové Saint-Hilaire a Vandamme sestoupily z Prateckého návrší. Generál Vandamme zajistil Újezd a jihovýchodní část, aby zabránil ústupu nepřítele. K Sokolnicím pochoduje generál Saint-Hilaire. Z druhé strany útočí oslabený francouzský generál Friant. Velitel 3. kolony Przibyszewski si uvědomil, v jak špatné situaci se nachází. Pokusil se stáhnout se na sever a připojit se k 4. koloně. Nevěděl však, že ta už je poražena a vpadl do náručí maršála Lavasseura, kterému se vzdal.

Ruský maršál Buxhöwden až nyní chce ustoupit se svou první a částí druhé kolony. Ustupuje přes dobytou Telnici a i přes zamrzlý Zatčanský rybník. Francouzi útočí i na Rakušany, snaží se je chytit, ale pluk francouzského hraběte O'Reillyho jim dává zabrat. Francouzi spojencům odřízli ústup na sever, západ i východ, kde byl generál Vandamme, tak se stáhli na jih přes Telnici.

ZTRÁTY

země	počet padlých	počet zajatých
Francie	~ 8 000	~ 100–500
Rakousko	~ 4 200	~ 1 600
Rusko	~ 16 000	~ 9 500

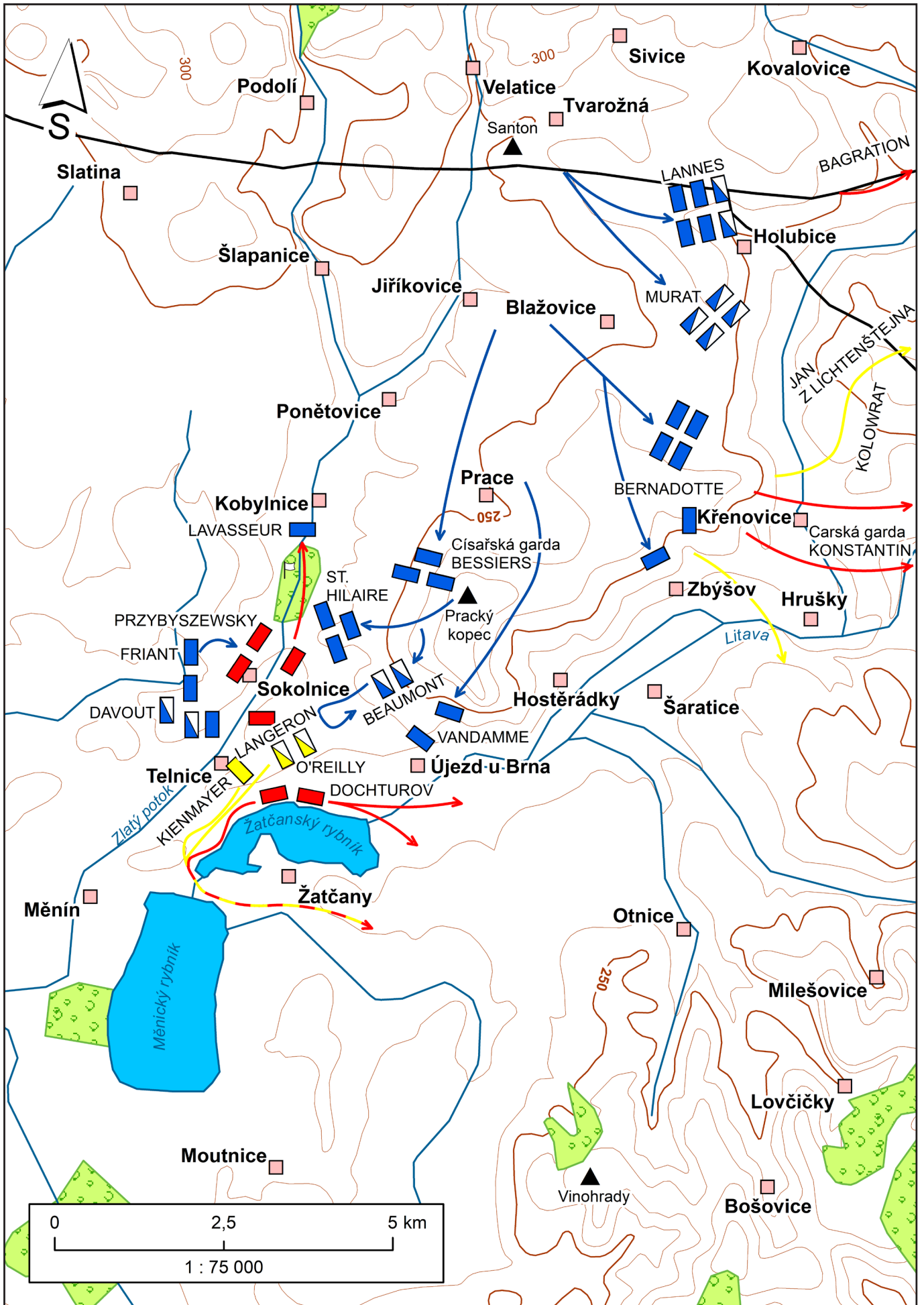
rakouský řadový voják

francouzský řadový voják

ruský řadový voják

EVROPA PO PREŠPURSKÉM MÍRU

Po bitvě u Slavkova Rusové odtáhli domů a Rakoušané zůstali napospas Napoleonovi. Po Prešpurském míru 26. prosince 1805 muselo Rakousko zaplatit 40 milionů franků jako odškodné. Dále ztratilo Tyrolsko ve prospěch francouzského spojence Bavorska. Malou útěchou jim však byl naopak zisk Salzburgu od Bavorska. Zároveň však ztratili Benátsko, Istrii a dalmatské pobřeží, které připadlo Italskému království.

Na území Svaté říše římské proběhlo mnoho územních změn, především ve prospěch Napoleonových spojenců. Bez přímé vlády rakouského císaře Svatá říše římská přestávala mít smysl. Tato zastaralá instituce zanikla 6. srpna 1806 abdikací Františka I. na funkci jejího císaře a vzniklo nové uskupení – Rýnský spolek.

Severoněmecké Hannoversko, které bojovalo na straně Francie, Napoleon daroval zatím do války nezapojenému Prusku. To však ztratilo některá velmi malá německá území, často ve prospěch Francie, nebo Bavorska, jako například Ansbach. Spojenci nedokázali zabránit Napoleonovu vítězství a oslabení Rakouska. Britové a Rusové se sice vylodili v Jižní Itálii, ale celá operace měla zpoždění a tyto síly nedokázaly vyhnat Francouze ze severní Itálie.

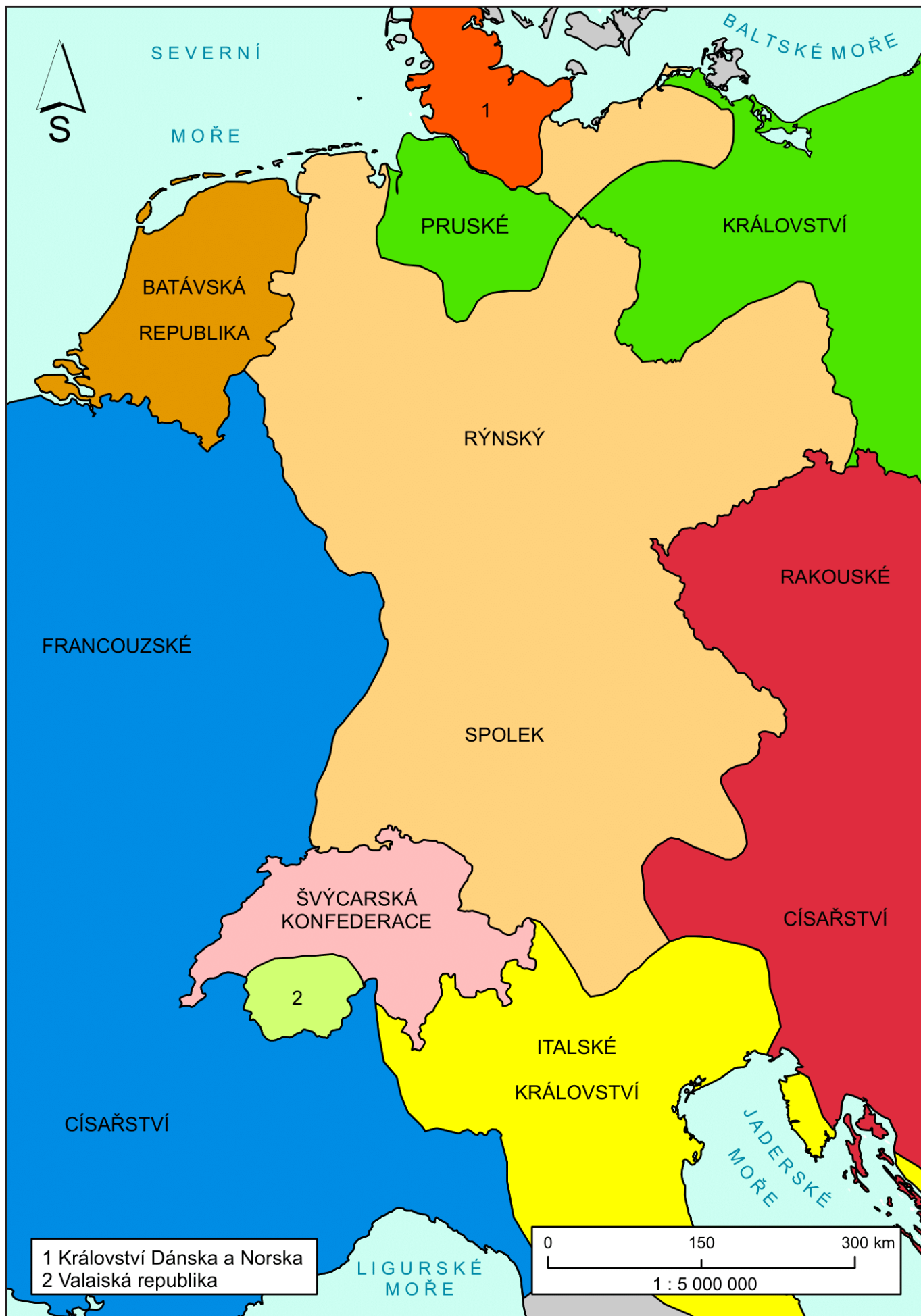
Třetí koalice, iniciovaná ze strany Británie, se rozpadla. Francouzské síly v Itálii počátkem roku 1806 podnikly invazi do Neapolského království a vyhnaly z něj Brity a Rusy. Rýnský spolek představoval významného spojence Francie. Zavázal se, že dodá Napoleonovi okolo 60 000 mužů do jeho vojska. Francouzské aktivity v německých zemích se nelíbily Prusku, které Napoleonovi v roce 1806 vyhlásilo válku.

císař František I.

car Alexandr I.

BOJIŠTĚ DNES

Bitva u Slavkova se konala na poměrně velkém prostoru v těsné blízkosti města Brno. Ležení Napoleonova vojska před bitvou zasahovalo až do Slatiny, což je dnešní část města Brna. Ležení části spojeneckých vojsk bylo naopak přímo samotném Slavkově u Brna. Bitva má k Brnu stejně blízko jako ke Slavkovu, takže by se mohla klidně jmenovat u Brna.

Bitva se odehrávala na poměrně ohraničeném prostoru mezi tehdejším Zlatým potokem, dnešní Říčkou na západě, Litavou na jihu, Rakovcem na východě a silnicí z Brna do Vyškova na severu. Terén bitvy byl tehdy a je i dnes jen málo zalesněn. Krajina je lehce zvlněná, strategicky důležité však byly jednotlivé body jako například Pratecký kopec či kopec Santon. Svažité terén je také podél Litavy na jihu, z tohoto svahu také ustupovaly některé ruské a rakouské jednotky. Ty také ustupovaly přes zamrzlý Žatčanský rybník, který však dnes již neexistuje. Byl vypuštěn hned po bitvě, bylo z něj vyloveno 30 děl a mrtvoly koní a vojáků. V oblasti bitvy se vyskytuje více rybníků, které dnes již neexistují. Tehdy se nacházely v oblasti řeky Litavy a Zlatého potoka.

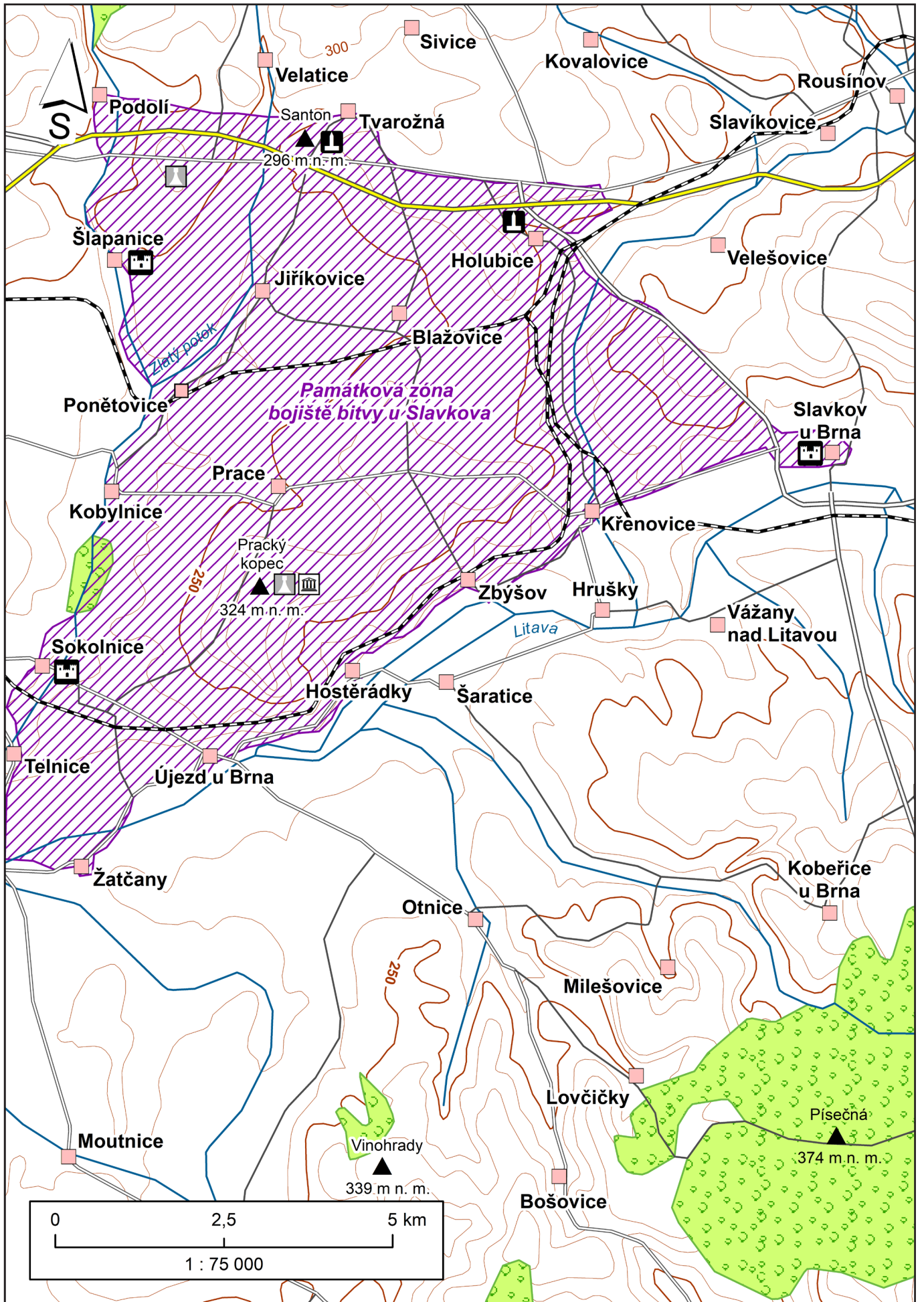
Rekonstrukce bitvy u Slavkova (2018)

Sokolnický zámek

Mohyla míru na Prackém kopci

POUŽITÉ ZDROJE

CASTLE, I. (2007): Slavkov 1805 – Osud císařství. Grada, Praha.

KOVAŘÍK, J. (2013): Slavkov 1805 – Napoleonův největší triumf. Akcent, Praha.

THE U.S. MILITARY ACADEMY AT WESTPOINT (2021): The Battle of Austerlitz, 1805 - Situation, 1800 hours, 1 December.

Dostupné z: <https://www.westpoint.edu/academics/academic-departments/history/napoleonic-wars>

UHLÍŘ, D. (2010): Slunce nad Slavkovem. Akcent, Praha.

VOŽENÍLEK, V., KAŇOK, J. a kol. (2011): Metody tematické kartografie – vizualizace prostorových jevů. Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.

Zdroje obrázků

AMERLING, F. von. *Kaiser Franz I. (II.) (1768-1835) von Österreich im österreichischen Kaiserornat*. [Rakousko 1832]. Dostupné z:

<https://www.morava-napoleonska.cz/cz/pamatky-na-morave/sokolnicka-bazantnice/>

AUKRO (2020): Vojáci z bitvy u Slavkova – Rakousko - 5-QW100.

Dostupné z: <https://aukro.cz/vojaci-z-bitvy-u-slavkova-rakousko-5-qw100-6974595109>

BERTHON, R. T. *Reddition d'Ulm, 20 octobre 1805*. [1805–1815].

Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/File:Ulm_capitulation.jpg

CLAYTON, T., CRAIG, P. (2005): The battle of Trafalgar, hour by hour: what happened and why did Britain win? HistoryExtra. Dostupné z:

<https://www.historyextra.com/period/georgian/what-happened-battle-trafficar-why-did-britain-win-nelson/>

CLIPARTMAX (2021): White Flag Clipart - White Flag Icon Png. Dostupné z:

https://www.clipartmax.com/middle/m2i8i8Z5d3K9b1b1_white-flag-clipart-white-flag-icon-png/

COURCELLE, P. *French; Line Infantry, Fusilier, Austerlitz, 1805*. [neuvedeno].

Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/387450374176764606/>

GÉRARD, F. *Charles XIV John as Crown Prince of Sweden*. [1811]. Dostupné z:

<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:CarlXIVJohnSweden.jpg>

GÉRARD, F. *La bataille d'Austerlitz. 2 decembre 1805* [1810]. Dostupné z:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:La_bataille_d%27Austerlitz._2_decembre_1805_\(Fran%C3%A7ois_G%C3%A9rard\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:La_bataille_d%27Austerlitz._2_decembre_1805_(Fran%C3%A7ois_G%C3%A9rard).jpg)

GÉRARD, F. *Portrait of Emperor Napoleon I*. [Francie 1805–1815]. Dostupné z:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Fran%C3%A7ois_G%C3%A9rard_-_Napoleon_I_001.JPG

LAMPI starší, J. B. *Johann I, prince of Liechtenstein (1760–1836)*. [1816]. Dostupné z:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Johann_Josef_I_von_Liechtenstein.jpg

MORAVA NAPOLEONSKÁ (2021): Sokolnická bažantice. Dostupné z:

<https://www.morava-napoleonska.cz/cz/pamatky-na-morave/sokolnicka-bazantnice/>

MUZEUM BRNĚNSKA (2021): Mohyla míru. Dostupné z: <https://mohylamiru.muzeumbrnenska.cz/cz/>

OLESZKIEWICZ, J. „*Portrait of Mikhail Kutuzov (Golenishchev-Kutuzov, Prince of Smolensk)*“.

[Rusko 1820–1830]. Dostupné z:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oleszkiewicz-Micha%C5%82_Kutzow.jpg

PAMÁTKOVÝ KATALOG (2021): Bojiště bitvy u Slavkova – právní ochrana. Národní Památkový ústav.

Dostupné z: <https://pamatkovykatalog.cz/pravni-ochrana/bojiste-bitvy-u-slavkova-84346>

PINTEREST (2021): Russian Line Infantry. Dostupné z: <https://cz.pinterest.com/pin/533465518336421848/>

PNGTREE (2021): Flag icon. Dostupné z: <https://pngtree.com/so/flags-icon>

PROJEKT AUSTERLITZ (2018): Austerlitz 2018 – Fotogalerie Jaroslava Švandy.

Dostupné z: <https://www.austerlitz.org/cz/austerlitz-2018-fotogalerie-jaroslava-svandy/>

SEZNAM.CZ (2021): Mapy.cz – Mapa z 19. století.

Dostupné z: <https://mapy.cz/19stoleti?x=14.4976000&y=50.1202000&z=11>

SHCHUKIN, S. *Александр Павлович (император Александр I)*. [19. století].

Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Alexander_I_by_Stepan_Shchukin.jpg

Použitá data

ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ (2014): ArcČR 500 - digitální geografická databáze, verze 4.4.
www.arcdata.cz [cit. 10. 7. 2021]

ČÚZK (2021): Základní mapa ČR 1:10 000 barevná bezešvá (ZM 10). Mapový podklad © Český úřad
zeměměřický a katastrální. [cit. 10.7. 2021]

NATURAL EARTH (2021): Medium scale data, 1:50m, physical.
<https://www.naturalearthdata.com/> [cit. 2.7. 2021]

NATURAL EARTH (2021): Large scale data, 1:10m, physical.
<https://www.naturalearthdata.com/> [cit. 27.7. 2021]

Atlas je výstupem bakalářské práce s názvem Historický atlas bitvy u Slavkova

Vedoucí práce: Ing. Miroslav Čábelka
Autorka bakalářské práce a atlasu: Kateřina Obrazová
Praha 2021

HISTORICKÝ ATLAS
bitvy u Slavkova

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta
Kateřina Obrazová
Praha 2021